

ข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย ของสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น

สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดนั้น คือ สมุดที่บริษัทจัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถือหุ้นและหุ้นของบริษัท โดยบริษัทมีหน้าที่ต้องจัดทำสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นตั้งแต่วันที่บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นต้องมีรายการตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ของผู้ถือหุ้น วันเดือนปีที่มีการลงทะเบียนเข้าเป็นผู้ถือหุ้นหรือออกจากการเป็นผู้ถือหุ้น รายละเอียดเกี่ยวกับหุ้นซึ่งประกอบด้วย จำนวนหุ้นที่เพิ่ม-ลด เลขหมายหุ้น จำนวนเงินที่ได้ชำระแล้ว การโอนหุ้น และสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นต้องเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานของบริษัทเพื่อพร้อมเปิดให้ผู้ถือหุ้นดูระหว่างเวลาทำการของบริษัท ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หากบริษัทใดไม่จัดทำสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น หรือไม่เก็บรักษาสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นให้ดี หรือไม่เปิดให้ผู้ถือหุ้นดูย่อมมีความผิดทางแพ่งต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกิน 20,000 บาท

ถ้าพิจารณาเพียงบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นอาจไม่เห็นความสำคัญของสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น แต่เมื่อพิจารณาลักษณะของหุ้นซึ่งเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งที่มีมูลค่าซึ่งผู้ถือหุ้นสามารถซื้อหรือขายหรือนำไปเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันนี้ได้แล้วสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นจะมีความสำคัญมาก เนื่องจากเมื่อมีการขายหุ้นและโอนกรรมสิทธิ์ในหุ้นให้ผู้รับโอนหุ้น หากผู้รับโอนไม่แจ้งการรับโอนหุ้นต่อบริษัทเพื่อให้บริษัททำการเปลี่ยนชื่อผู้ถือหุ้นในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นชื่อของผู้รับโอนแล้วผู้รับโอนหุ้นก็จะยกการเป็นเจ้าของหุ้นเพื่อใช้ยื่นต่อบุคคลภายนอกและบริษัทไม่ได้ว่าตนเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท เพราะบทบัญญัติมาตรา 1141 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้วางบทสันนิษฐานของกฎหมายไว้ว่า สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งหมายความว่า ข้อมูลในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น เกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้น การเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้น การชำระค่าหุ้นนั้น กฎหมายให้สันนิษฐานว่าถูกต้องจนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่าข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง ซึ่งกรณีมีข้อพิพาทว่าบุคคลใดเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นจะถูกหยิบยกขึ้นแสดงต่อศาล โดยบุคคลที่ปรากฏชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นย่อมได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทนั้น

ดังนั้น เพื่อให้การทำธุรกิจมีความปลอดภัย และเชื่อมั่นได้ว่าจะก่อให้เกิดผลกำไรจากเงินลงทุนตามเป้าหมาย ผู้ลงทุนที่ประสงค์จะลงทุนโดยเข้าถือหุ้นในบริษัทจำกัดใด ๆ สิ่งที่ต้องระมัดระวังให้มากยิ่งขึ้นนอกเหนือจากการพิจารณาผลประกอบการของบริษัทจำกัดนั้นก็คือ ต้องตรวจสอบความเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดด้วย โดยผู้ลงทุนในฐานะผู้รับโอนหุ้นต้องแจ้งต่อบริษัทจำกัดให้เปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหุ้นในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นเป็นชื่อของผู้ลงทุนและให้บริษัทออกใบหุ้นให้แก่ผู้ลงทุนเพื่อเป็นหลักฐานการถือหุ้นถ้าบริษัทจำกัดไม่ออกใบหุ้นบริษัทย่อมมีความผิดทางแพ่ง ต้องชำระค่าปรับเป็นพินัยไม่เกิน 10,000 บาท นอกจากนี้ ผู้ลงทุนหรือผู้รับโอนหุ้นไม่อาจเชื่อเพียงสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) ที่กรรมการบริษัทนำส่งต่อนายทะเบียน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) ตามกฎหมายมาตรา 1139 วรรคสอง ว่าเป็นหลักฐานแสดงการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่แท้จริงได้ เนื่องจากนายทะเบียนมีหน้าที่เพียงรับและเผยแพร่สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) ที่กรรมการบริษัทนำส่งต่อนายทะเบียนเพื่อให้ประชาชนทั่วไปขอตรวจเอกสารสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) หรือขอคัดถ่ายสำเนาเมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมแล้ว นายทะเบียนมิได้รับรองความถูกต้องของข้อมูลในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) นั้น ว่ามีข้อมูลตรงกับสมุดจดทะเบียนผู้ถือหุ้นที่บริษัทจัดทำหรือไม่ ดังนั้น ผู้ลงทุนหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทควรตรวจสอบและยืนยันข้อมูลการเป็นผู้ถือหุ้นโดยตรวจสอบ หรือขอคัดถ่ายสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) ที่บริษัทนำส่งไว้ที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เปรียบเทียบกับข้อมูลในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท เนื่องจากสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) จะปรากฏรายชื่อผู้ถือหุ้นที่มีอยู่ ณ วันประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นประจำปี หรือรายชื่อผู้ถือหุ้นที่คัดมาจากสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น หากพบว่ามีข้อมูลที่ไม่ตรงกัน หรือเกิดความคลาดเคลื่อนในข้อมูลผู้ถือหุ้นก็สามารถแจ้งให้บริษัทดำเนินการแก้ไขข้อมูลทั้งในสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น และสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.5) ให้ถูกต้องได้ เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและบริษัทจำกัด